

PROGRESJONSPLAN FOR FAGOMRÅDENE

NLM-barnehagene

Sammen om å sette verdifulle spor

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

0-3 åringer	3-4 åringer	5-6 åringer
Samtale og dialog med barna, både verbalt og nonverbalt. Benevne konkrete. La barna «lede vei», følg barnets initiativ. «Bade» barna i språk og tekst. Lese bøker, synge sanger, benevne hva som skjer i hverdagssituasjoner. Lytte til musikk, rim og regler. Gi tid til turtaking. Vi bruker mye eventyr med konkrete til samlingsstund, dette fungerer veldig bra da vi holder kort og konsist, samtidig som at barna synes det er veldig spennende og fengene.	Fokus på høytlesning, rim og regler. Vanskelighetsgraden økes med lengre og mer innholdsrike bøker og sanger. Barna skal lære å kjenne igjen navnet sitt. Spille spill. Fokus på den gode samtalen mellom barn-voksne og barn-barn. Tøyse og tulle med språket. Materiell vi har er diverse spill, musikk, bøker og rimekort. Barna skal få mulighet til å dele det de er opptatt av, fortelle historier til resten av barnegruppa o.l. Det er mye språktrening og språkglede som foregår i barnas lek. Fokus på voksenrollen slik at vi ivaretar at barna får hjelp og veiledning hvis de trenger det.	Utvikle begrepsforståelsen og utvide ordforrådet, gi barna erfaring med plasseringsbegrep, erfaring med likhet og ulikhet, få kunnskap om ulike objekts kjennetegn, sortering. Gi barnet erfaring med stavelser, klapper stavelser i ord, setter streker pr stavelse, lytte ut lyder og rytme i ordleker med språket, finne ting, ord og bilder som rimer. Få kjennskap til bokstaver, øve på å skrive navnet sitt, mestre finmotoriske oppgaver. Samarbeidsoppgaver, samtale og undring. Lek og munnmotoriske oppgaver. Barna lytter til lengre tekster.

Gjennom arbeid med kommunikasjon, språk og tekst, skal barnehagen bidra til at barna

- uttrykker sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter
- bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter
- videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd
- leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord
- møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer
- opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale
- utforsker og gjør seg erfaringer med ulike skriftspråksuttrykk, som lekeskrift, tegning og bokstaver, gjennom lese- og skriveaktiviteter.
-

Personalet skal

- skape et variert språkmiljø der barna får mulighet til å oppleve glede ved å bruke språk og kommunisere med andre
- synliggjøre språklig og kulturelt mangfold, støtte barnas ulike kulturelle uttrykk og identiteter og fremme mangfold i kommunikasjon, språk og andre uttrykksformer
- invitere til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål
- oppmuntre barna til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme
- støtte barnas lek med og utforskning av skriftspråket
- bruke varierte formidlingsformer og tilby et mangfold av bøker, sanger, bilder og uttrykksformer
- inkludere alle barna i språkstimulerende aktiviteter.

NLM-barnehagene

Sammen om å sette verdifulle spor

KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE

0-3 åringer	3-4 åringer	5-6 åringer
Lek og bevegelse er i fokus. Legge til rette for fysiske utfoldelser både ute og inne. Gå på korte turer i ulendt terreng. Bruke gymsalen, og går tur til bondegården, og «mini røris». Begynne med selvstendighetstrening som å finne egne klær og sko. Vaske hender. Bli servert ulike smaker i mat, mye frukt og grønt.	Progresjonen øker med økende alder. Vi legger til rette for større finmotoriske og grovmotoriske utfordringer. Hinderløype, Mini røris, for større barn klatring og lek ute i barnehagen og gå på lengre turer. Vi går i gymsalen og har ulike leker og aktiviteter. Barna øver seg på å bli mer og mer selvhjulpne ved måltider, påkledning og toalettbesøk. Fokus på sunt kosthold. Hjelpe til med tilberedning av mat og måltider. Veilede barna til å bli mer bevisst sin egen kropp og at de bestemmer over seg selv, ikke la noen trø over en grense barnet ikke ønsker å være med på. Si STOPP.	Progresjonen øker med økende alder. Vi legger til rette for større og tilpassede både finmotoriske og grovmotoriske utfordringer. Tur i skogen med mulighet for større utfordringer, hinderløype, gymsal og ulike aktiviteter, regelleker. Barna blir mer selvhjulpne ved måltid og er med å dekke bord og å tilberede mat og måltid. Øver på selvstendighet i påkledning og toalettbesøk. Snakke om å fremme det hvert barn er flink til, samtale om at en er forskjellige og har ulike evner.

Gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna

- opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute året rundt
- bli kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikle gode vaner for hygiene og et variert kosthold
- videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske ferdigheter
- opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer
- blir trygge på egen kropp, får en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser
- sette grenser for egen kropp og respektere andres grenser
- får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid

Personalet skal

- være aktive og tilstedeværende, støtte og utfordre barna til variert kroppslig lek og anerkjenne barnets mestring
- bidra til at barna kan tilegne seg gode vaner, holdninger og kunnskaper om kost, hygiene, aktivitet og hvile
- gi barna tilgang til variert og utfordrende bevegelsesmiljøer, sanseopplevelser og kroppslig lek ute og inne, i og utenfor barnehageområdet
- bidra til at barna utvikler et bevisst forhold til retten til å bestemme over egen kropp og respekt for andres grenser
- legge til rette for at måltider og matlaging bidrar til måltidsglede, deltakelse, samtaler og fellesskapsfølelse hos barna
- kjenne og praktisere nasjonale føringer for helsefremmende og forebyggende tiltak som gjelder barn

NLM-barnehagene

Sammen om å sette verdifulle spor

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

0-3 åringer	3-4 åringer	5-6 åringer
Eksperimenterer med ulike verktøy. Vi fokuserer på å la barna uttrykke seg på sine måter. Vi bruker ulike verktøy til å male med, fingrene, malerkost, svamp og naturmateriale. Hos oss er det viktig at barna skaper sine egne kunstverk, og vi gir rom for at formingsaktivitetene er beregnet til 0-3 år, slik at de kan klare det selv, og trenger lite hjelp fra voksne.	Gi barna rom for fantasi og ulike uttrykksformer innen maling og andre kunstformer. Ha ulikt materiale tilgjengelig i barnehagen. Bruke trolldeig, modellkitt, perling, klippe, lime og male. Være med å dramatisere eventyr eller egenproduserte show og spille på instrumenter. Vi lager egen kunstutstilling i barnehagen. Bruke naturen og årstidene som inspirasjon for ulik kunst.	Progresjonen øker med alder. I førskolegruppen har vi fokus og undring rundt mønster, lage mønster, tegne, male. Lage mønster og perle etter. Være ute å bruke naturmateriale i mønster. Oppleve skaperglede sammen med andre og alene. Utforske egen kreativitet og fantasi, lete, klippe lime

Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna

- har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer
- tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede
- møter et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer og utforsker og deltar i kunst- og kulturopplevelser sammen med andre
- bruker ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk
- opplever glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet.

Personalet skal

- samtale med barna om deres og andres kunstneriske og kulturelle uttrykk
- gi rom for, støtte og berike barnas bearbeiding av møter med kunst og kultur
- være lydhøre, anerkjenne og imøtekomme barns egen tradisjonskultur og barnekultur
- være lyttende og oppmerksomme på barnas ulike kulturelle uttrykk, vise respekt for deres ytringsformer og fremme lyst til å gå videre i utforsking av de estetiske områdene

NLM-barnehagene

Sammen om å sette verdifulle spor

NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

0-3 åringer	3-4 åringer	5-6 åringer
Vi tar godt i bruk nærmiljøet. Besøker gårder, leter etter insekter og plukker blomster. Vi inspirerer barna til gode samtaler, hvor vi kan undre oss sammen. Vi snakker om de ulike årstidene, og hva som kjennetegner dem. Vi lærer barna å vise respekt for alt liv i naturen, og er gode forbilder for barna.	Barna får større kjennskap til naturen. Vi ønsker at barna skal få gode opplevelser ute i naturen. Vi besøker dammen og ser på rumpetrollene der. Fokus på å ha respekt for naturen og at vi må ta vare på den. Fokus på å sortere søppel. Så frø og dyrke litt grønnsaker. Få kjennskap til årstidene. Vi har materiell i barnehagen som gir barna mulighet til å studere innsekter og vekster i naturen. Få bruke PC/nettbrett. Tilgang til konstruksjonsleker. Barna deltar i ulike fellesopplegg som f.eks. brannvernuke med brannvernsmaskotten Bjørnis.	I vår barnehage er 5 og 6 åringene sammen med 3 og 4 åringene så vi gjør de samme tingene, men med progresjon og økt forståelse. Vi plukker og sorterer søppel, samtaler om gjenvinning, panter flasker. Bruker apper på nettbrett, søker på noe de lurar på, for å se bilder eller finne ut hva noe heter. Bøker, samtale og undre oss sammen.

Gjennom arbeid med natur, miljø og teknologi skal barnehagen bidra til at barna

- opplever og utforsker naturen og naturens mangfold
- får gode opplevelser med friluftsliv året rundt
- opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover
- får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen
- får kunnskap om dyr og dyreliv

Personalet skal

- legge til rette for mangfoldige naturopplevelser og bruke naturen som arena for lek, undring, utforsking og læring
- gi barna tid og anledning til å stille spørsmål, reflektere og lage egne forklaringer på problemstillinger, og til å delta i samtaler om det de har erfart og opplevd
- synliggjøre naturfenomener og reflektere sammen med barna om sammenhenger i naturen
- utforske og eksperimentere med teknologi og naturfenomener sammen med barna.

NLM-barnehagene

Sammen om å sette verdifulle spor

ANTALL, ROM OG FORM

0-3 åringer	3-4 åringer	5-6 åringer
Inspirere til telling. Bruke tellevers og sanger. Kategorisering, hva hører til i ulike kasser og hyller. Fokus på lek og samspill. Høre benevnelsen på og øve seg på å orientere seg i rommet; oppå stolen, under bordet, bak døra osv. Vi bruker telling i hverdagsaktiviteter, baking, puslespill, på kledning, måltid.	Vanskelighetsgraden økes. Barna skal få erfaringer med leker og spill med tema antall, rom og form. Bli kjent med begreper som stor-liten, brei-smal, høyt-lavt osv. Farger og former i hverdagssituasjoner. Fokus på lek og vennskap. Delta i baking med mål og vekt	Progresjonen øker med alderen. Se sammenheng mellom antall og tallbildet, spille spill, bruke konkreter, klippe ut tallbildet, talljakt, lage plakater. Lytteøvelser - hvor mange hører du. Hvor mange kjenner du? Lage tellelenke. Samtale og undring rund former, likheter og ulikheter, bruke sansene og kjenne og beskrive. Samarbeide og lage former med kroppen. Undre seg rundt begrepet lengde, hva er det? Måle på ulike måter, barnefot-voksenfot, harehopp, museskritt - hvorfor ulikt svar? Tegne egen kropp i full størrelse, skrive på mål. Jobbe på samme måte med begrep som vekt og tid, undre seg, prøve ut og se på likhet og ulikheter. Introdusere og lage klokke. Digitale oppgaver.

Gjennom arbeid med antall, rom og form skal barnehagen bidra til at barna

- oppdager og undrer seg over matematiske sammenhenger
- utvikler forståelse for grunnleggende matematiske begreper
- leker og eksperimenterer med tall, mengde og telling og får erfaring med ulike måter å uttrykke dette på
- erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse
- bruke kroppen og sansene for å utvikle romforståelse
- undersøker og gjenkjenner egenskaper ved former og sorterer dem på forskjellige måter
- undersøker og får erfaring med løsning av matematiske problemer og opplever matematikkglede.

Personalet skal

- bruke matematiske begreper reflektert og aktivt i barnehagen
- bruke bøker, spill, musikk, digitale verktøy, naturmaterialer, leker og utstyr for å inspirere barna til matematisk tenkning
- styrke barnas nysgjerrighet, matematikkglede og interesse for matematiske sammenhenger med utgangspunkt i barnas uttryksformer

NLM-barnehagene

Sammen om å sette verdifulle spor

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

0-3 åringer	3-4 åringer	5-6 åringer
Barna skal ha trygge og konsekvente voksne rundt seg slik at de begynner å forstå rett og galt. Fokus på bibelfortellinger formidlet på barnas nivå. Synge kristne bevegelsessanger. Alle barna skal oppleve tilhørighet. De skal kjenne at de er verdifulle, og at de betyr noe, uansett hvordan de er og hvor de kommer fra.	Barna skal få utvikle vennskap. De skal delta i aktiviteter og samlinger som handler om respekt, likeverd og toleranse for hverandre. Vi bruker Være sammen opplegget. Bli møtt av voksne som er lydhøre for barnas undring og livsspørsmål. Barna skal gis mulighet til å delta i filosofiske samtaler. Både på dette alderstrinnet og for de største barna så har barnehagen fokus på bordskikk og vi synger kristne bordvers. Barna deltar i jul- og påske vandringer i kirka. Vi har samlingsstunder en gang pr. uke der barna får høre kristne bibelfortellinger. Dramatisere bibelfortellinger. Gjennom Misjonsmarkedet skal barna få høre om barn i andre land og om å dele med andre. Respekt for andre religioner. Dersom vi har barn med en annen religion skal barna få høre om/lære om de andre religionene.	Videreutvikle vennskap, empati og respekt for hverandre. Som 3 - 4 åringene

Gjennom arbeid med etikk, religion og filosofi skal barnehagen bidra til at barna

- får kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen
- utforsker og undrer seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål
- får kjennskap til, forstår og reflekterer over grunnleggende normer og verdier
- får en forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på
- utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap

Personalet skal

- formidle fortellinger og skape rom for barnas opplevelser, undring, samtaler, erfaringer og tanker om religion, livssyn, etikk og eksistensielle temaer
- bidra til å utvikle barnas toleranse, interesse og respekt for hverandre og for mennesker med ulik kulturell, religiøs eller livssynsmessig tilhørighet
- gi barna kjennskap til og markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen

NLM-barnehagene

Sammen om å sette verdifulle spor

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

0-3 åringer	3-4 åringer	5-6 åringer
Bli trygg inne og ute. Gå tur i nærmiljøet; skogen, bondegården og lekeplassen. Vi markerer samefolkets dag på barnas nivå. Vi snakker om familien til barna, f.eks. hva de jobber som eller hvor de er. Barna synes det er veldig spennende å snakke om familien og huset sitt.	Få oversikt over familien. Alle har hvert sitt familiehus på veggen i barnehagen. Vite hvor en bor. Gå turer i nærområdet og besøke gårdsutsalget og nærbutikken. Oppmuntre barna til deltakelse i samfunnet. Trafikkregler og fokus på sikkerhet. Vi bruker den nye sykkelstien. Barna skal få kjennskap til andre kulturer og også den samiske kulturen. Vi markerer Samefolkets dag. Barna skal få innblikk i norsk historie, en naturlig innfallsvinkel her er forberedelser til 17-mai. Vi samarbeider med skolen og får låne både gymsal og biblioteket.	Her gjelder også det samme som 3-4 åringene. 3-4 åringene. Barna forteller om seg selv, hva de liker og egne styrker, undre seg over ulikheter, få kjennskap til bursdager og hvor en bor. Tegne kart over uteområdet. Se på kart over området der en bor, se på google Earth, finne hus og barnehage. Bli kjent med skilt og symboler, se på finne og tegne. Reise på tur i nærområdet bare med førskolegruppen, på gårdsbesøk, dyrskue, tur til landemerke eller annet som skjer i nærområdet.

Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna

- oppmuntres til å medvirke i egen hverdag og utvikler tillit til deltakelse i samfunnet
- erfare at alle får utfordringer og like muligheter til deltakelse
- utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt
- blir kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner
- blir kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer
- blir kjent med at samene er Norges urbefolkning, og får kjennskap til samisk kultur
- får kjennskap til nasjonale minoriteter

Personalet skal

- sørge for at barna erfarer at deres valg og handlinger kan påvirke situasjonen både for dem selv og for andre
- introdusere barna for personer, steder og samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet for å skape tilhørighet og hjelpe barna til å orientere seg og ferdes trygt
- gi barna like muligheter, fremme likestilling og motvirke diskriminering, fordommer, stereotyper og rasisme
- gjøre barna kjent med samisk kultur og levesett og knytte det samiske perspektivet til merkedager og hverdagsliv, kunst og kultur og mattradisjoner

NLM-barnehagene

Sammen om å sette verdifulle spor